

Posudek disertační práce

Předložená disertační práce Mgr. Matveie Gotliba *Poetika tanga. Etnografie pražských milong* se na první pohled vymyká standardním antropologickým či etnologickým textům. Její podrobné čtení však přináší zcela jiný vjem, než by se na zmíněný první pohled zdálo. Deset kapitol práce ozřejmuje zvolené téma v mnohovrstevnatých pohledech, které oscilují mezi odborným textem a esejí, ale stále vyprávějí příběh tanga a jeho života v pražském prostředí. Základní linkou je kontrast (či naopak souznění) mezi translokálním tanečním projevem a jeho lokální existencí, jež je rámována motivem setkání v čase a prostoru inspirovaném prací ruského literárního historika Michaila M. Bachtina. Doktorand tento aspekt ozřejmuje v druhé kapitole práce (*Motiv „setkání“ v kontextu kultury a historie argentinského tanga*). Není to ovšem jediné teoretické východisko, se kterým se v práci nakládá. Druhá a třetí kapitola (*Od rituálu ke svobodě*) jsou přímo „gejírem“ nejrůznějších konceptů, přes něž je studovaný fenomén nahlížen; každý z nich by sám o sobě poskytl živnou půdu pro teoretické ukotvení zvoleného tématu. Autor skrze ně otvírá řadu otázek vztahujících se k různým možnostem výzkumu tanga a aspektů s ním spojených. Nehledá přímo odpovědi, spíše jen nastiňuje spektrum přístupů. V každém případě ale prokazuje orientaci v antropologické literatuře, ať již obecné či vztahující se k tanci či přímo k tangu a k dalším perspektivám jeho existence jako sociálního fenoménu. Čtvrtá kapitola (*Metodologický rámeček etnografie pražských milong*) nastiňuje zvolený přístup k terénnímu výzkumu, který v teoretické rovině kombinuje opět různé pohledy vycházející z taneční a hudební antropologie, zejména z konceptu *soundscape*, jenž je aplikován na hudební svět pražského tanga a následně hledání vztahu mezi hudbou a tancem a jeho existencí v čase a prostoru. Pátá kapitola (*Rybničky pražského tanga*) je pak postavena na terénním výzkumu, jenž lze z etnologického hlediska charakterizovat jako zúčastněné pozorování, z něhož vznikl terénní deník. Sondy mapující konkrétní pražské milongy, setkání tanečnic a tanečnicků tanga, jsou mikroskopickým vhladem do tanečního prostoru, který autor nejen popisuje, ale zejména přibližuje jeho atmosféru a emoce a zachycuje hudební, taneční, slovní i další interakce jako neoddelitelný časoprostor. Šestá kapitola (*Události tanga*) popisuje mimořádné, slavnostní milongy, sedmá kapitola (*Letní tango*) se věnuje open-air milongám, osmá kapitola (*Zakázané tango*) pak popisuje setkávání v krizových situacích covidu a devátá kapitola (*Efekt války*) zaznamenává pražské prostředí milong v době počátků ruské invaze na Ukrajinu. Závěr pak tvoří kapitola desátá – *Proč tango?*, kde jsou shrnuty některé momenty výzkumu a opět naznačeny další otázky, jež by mohly být v budoucnu reflektovány (např. gender).

Studium tance a tanečního vyjádření jako součásti každodenního života považuji za velmi důležitý rozměr antropologických či etnologických výzkumů, jeho badatelská základna však není, bohužel, ani v mezinárodním měřítku příliš široká. O to více si cením předložené disertace, která vstupuje do obecné taneční bibliografie svébytným způsobem. Ze svého badatelského pohledu bych samozřejmě uvítala, kdybych se v práci mohla ještě opřít o výpovědi samotných tanečnic a tanečnicků tanga, které by mohly přiblížit je samotné, jejich motivace k tanci či jejich myšlení, jež může formovat nejen vlastní přístup k tanci, ale také samotný taneční projev (ostatně autor na to mimoděk poukázal v podkapitole 5. 5. *Osobitost*

rybníčků pražského tanga, kde mj. popsal odlišný způsob tance na milonze v Moskvě, v Buenos Aires, Grazu a v Praze). Otázka translokálnosti a lokálnosti by se tak mohla prohloubit ještě o další dimenzi, kterou by představovala analýza nejenom geograficky vymezeného prostředí (pražské milongy), ale především kulturního či multikulturního. Je však patrné, že zvolený antropologický přístup analyzoval danou problematiku ze sociálního a zejména psychologického pohledu, kde je navíc evidentní vklad autorovy předcházející profesní kvalifikace.

Předložená práce ukazuje, jak různé mohou být přístupy ke zvolenému tématu v oblasti sociálních a humanitních věd, a přitom se navzájem nemusí vyučovat. Etnochoreologický přístup dnes nejlépe propojuje sociální a kulturní pohledy, ale i folkloristika studovala a studuje taneční příležitosti, nositele, tradici, transmisi či varianty. Jinými slovy se vždy pokoušela o totéž: zachytit a poznat nejen tanec sám o sobě, ale jeho život v širším kontextu. Jestliže jsem na začátku posudku napsala, že text práce má v některých částech formu eseje, připomenu jen, že verbalizovat taneční emoci je nadmíru složité (z dějin taneční historiografie tento přístup ilustruje např. věta z eseje Leoše Janáčka o taneční zábavě na Lašsku na konci 19. století: „Míhání pohybů, lepkavé v potu tváře, křik, výskot, hudců tónový vztek: bylo to jako obraz nalepený na průzračné šedi.“).

Závěrem mohu konstatovat, že disertace splňuje nároky kladené na tento druh kvalifikační práce a doporučuji ji k obhajobě.

prof. PhDr. Martina Pavlicová, CSc.

V Brně 3. 3. 2024